Standardizirani kompetenčno usmerjeni pisni zrelostni izpit / zrelostni in diplomski izpit

26. september 2016

# Slovenščina

## Komentar k nalogam

BMB Bundesministerium für Bildung

Bundesinstitut bifie

öffentliches Dokument

| | |
|---|---|
| Tema: | Postani podjetnik/podjetnica! |
| Naslov: | Valentin Vodnik: *Dramilo* |
| Besedilna vrsta: | Interpretacija besedila |
| Obseg: | 360 – 440 |
| Pojasnila k situacijskemu kontekstu: | Povod: Interpretacija besedila je usmerjena s tem, da naj upošteva vidik mlade podjetnice/mladega podjetnika v regiji med Avstrijo, Slovenijo in Italijo in njenih gospodarskih možnosti. |
| Izpolnitev naloge glede vsebine: | |
| Funkcije besedila / Pisna dejanja, ki naj bodo izpolnjena s posebnim ozirom na besedilno vrsto: | informiranje, analiziranje, argumentiranje |
| Pomembno jedrno sporočilo (pomembna jedrna sporočila) / posamezna sporočila priloženega besedila: | Pripomba: Vodnikovo besedilo se interpretira zunaj književno-zgodovinskega konteksta. Kandidat/ka seveda lahko dokazuje svoje vedenje o literarni dobi (razsvetljenstvo) in ga vplete v interpretacijo besedila. |
| Možnosti za delovno nalogo 1:<br>Opišite … | Za razumevanje besedila so pri nalogi dodane naslednje razlage besed:<br><br>• Dramilo: pesem za motivacijo<br>• najprava: najbolj pravilna<br>• uk: učenje, pouk<br>• tebe redé: tebe redijo, vzdržujejo, zate skrbijo<br>• stvarnica: ves svet, stvarstvo, narava<br>• bokal: lep kozarec za pitje vina<br><br>Doživljanje razpoloženja pesmi je **individualno**; pričakovati je – tudi glede na razložene besede – npr.:<br><br>Pesem *Dramilo* Valentina Vodnika naj bralko, bralca/Slovence/ nas motivira, da pozitivno oblikuje/mo prihodnost, ker ga/ nas pri tem podpirajo narava in osebne zmožnosti kot um in pridnost. |
| Možnosti za delovno nalogo 2:<br>Analizirajte … | Pričakuje se, da je v oblikovni in jezikovni analizi omenjena večina spodaj navedenega:<br><br>• neposredni nagovor (slovenskega) bralca: Slovenc – uporaba tikanja<br>• rima: a – a – b – c – d – c<br>• kitica in verz: dve daljši vrstici, štiri krajše (v originalu: oblika bokala)<br>• zgradba: nagovor – bogastvo narave in trgovine – zmožnost učenja in lepa zunanjost, pamet in pridnost – vse imaš, le vzemi; antiteza/nasprotje: lenoba vodi v uboštvo |



öffentliches Dokument

| | |
|---|---|
| | • poosebitev: sreča te išče<br>• drugačno poimenovanje: stvarnica = narava<br>• prispodobe/slike za uboštvo: palica beraška, strgan rokav, prazen kozarec; za učenje: prebrisana glava, um ti je dan<br>• pars pro toto/del za celoto: polje za kmetijstvo, vinograd za vinogradništvo, gora za gozdarstvo, morje za ribolov, ruda za rudarstvo, kupčija za trgovino<br>• jezik: »starinske« besede – gl. razlago besed<br>• slovnica: redé – redijo<br><br>Širše pričakovanje: Umestitev pesmi v obdobje razsvetljenstva, ki poudarja človekovo odgovornost za lastno usodo |
| Možnosti za<br>delovno nalogo 3:<br>Interpretirajte … | Pričakuje se **individualna interpretacija** vsebine pesmi, ki upošteva gospodarstvo v regiji med Avstrijo, Slovenijo in Italijo/ Alpe-Jadran in gospodarske možnosti v tem prostoru.<br><br>Širše pričakovanje: upoštevanje izobraževalne poti z dvo- in večjezičnostjo; evropske iniciative glede sodelovanja, npr. Interreg, z navedbo obstoječih iniciativ in projektov (v turizmu – regija Carnica, v kulturi – regkult, kleindenkmaeler.at itd.) |



öffentliches Dokument

| | |
|---|---|
| Tema: | Postani podjetnik/podjetnica! |
| Naslov: | Ustanovitev novega podjetja |
| Besedilna vrsta: | Pismo bralke/bralca |
| Obseg: | 360 – 440 |
| Pojasnila k situacijskemu kontekstu: | Povod: V vlogi poklicnega svetovalca/poklicne svetovalke na šoli napišete pismo bralke/bralca za tednik *Novice*, v katerem reagirate na nasvete v internetnem blogu Matije Goljarja.<br>Naslovnik: Bralke/bralci tednika *Novice* |
| Izpolnitev naloge glede vsebine: | |
| Funkcije besedila / Pisna dejanja, ki naj bodo izpolnjena s posebnim ozirom na besedilno vrsto: | argumentiranje |
| Pomembno jedrno sporočilo (pomembna jedrna sporočila) / posamezna sporočila priloženega besedila: | Prispevek je prevzet iz internetnega bloga podjetnika.<br><br>Pripomba: V internetnem blogu so tudi napake (npr. stava vejic: namesto, da; bolj, kot karkoli drugega/pogovornost: na tak način – tako; njegov – svoj: potrditev za vsako njegovo dejanje – svoje dejanje, v pozitivnem odzivu njegovih kupcev – svojih kupcev). Če jih kandidat/ka odkrije in ne prevzame, je to dodatna točka. |
| Možnosti za delovno nalogo 1:<br>Povzemite … | Trditve v blogu:<br><br>• Danes je – v primerjavi s prej – zelo enostavno ustanoviti podjetje zaradi tega, ker je veliko zunanje podpore za izdelavo nečesa novega.<br>• Nekdaj – in še danes – so bili zelo previdni, ker je bilo potrebno veliko investirati v razvoj, nato pa še v prodajo.<br>• Nihče nikoli ne more napovedati, kaj bo na trgu uspešno in kaj ne. Zato je nova podjetniška filozofija ta: Stroški za testno varianto so zelo nizki. Prihodnosti pa ne znamo napovedati.<br>• Opustimo poslovne načrte in raziskovanje trga, da bi izvedeli prihodnost, temveč čimprej testirajmo prototip med ljudmi in se potem odločimo za investicijo.<br>• Proces testiranja sloni na majhnem, še nepopolnem vzorcu/modelu, ki se prenavlja po odzivu testnih strank. Šele potem razmišljamo o širitvi ponudbe.<br>• Seveda je za uspeh potrebna vztrajnost.<br>• Uspeli pa boste, če si to zares želite – ne glede na socialni status staršev ali izobrazbo, ki jo imate. Usmerite se v prihodnost.<br><br>Vrstni red in katere trditve so glavne, je **individualna odločitev** kandidatke/kandidata. |



öffentliches Dokument

| | |
|---|---|
| Možnosti za<br>delovno nalogo 2:<br>Analizirajte … | Z vidika poklicne svetovalke/poklicnega svetovalca je pričakovati natančnejšo analizo trditev<br><br>• »Opustimo raziskovanje trga, saj ne moremo napovedati prihodnosti« – Raziskovanje trga je ena izmed osnov podjetništva in je mišljeno kot pomoč pri uvajanju novih idej.<br>• »Proces testiranja sloni na majhnem, še nepopolnem vzorcu/modelu in reakciji strank« – Strankam dajemo nepopoln produkt, da ga preizkušajo; ob tem se učimo in ga izpopolnjujemo.<br>• »Uspeli boste, če si to zares želite – ne glede na socialni status staršev ali izobrazbo, ki jo imate. Usmerite se v prihodnost.« – Če je želja dovolj velika, potem bo tudi uspeh mogoč. Od kod smo, ni pomembno, kaj smo se učili, tudi ne, ker vidimo le prihodnost.<br><br>Gre pa za **individualno analizo** trditev, ki so bralko/bralca najbolj vznemirile. |
| Možnosti za<br>delovno nalogo 3:<br>Zavzemite stališče … | Jasno stališče je – v zgradbi besedila – povezano z analizo trditev pri delovni nalogi 2. Ta povezava mora biti jasna.<br><br>Glede na zgoraj navedeno torej:<br><br>• Prihodnosti res ne moremo napovedati, lahko pa analiziramo mogoče razvojne smeri in se nanje pripravimo, preden se lotimo uvajanja novih produktov.<br>• Stranke niso »poskusni zajci«, gre tudi za vprašanja garancij.<br>• Samo želja po uspehu ne bo zadostovala. Gre za osnove, ki jih potrebujemo: pomoč drugih in dobra izobrazba. Prihodnost temelji na dobri pripravi. |



öffentliches Dokument

Tema 2 / Naloga 1

| | |
|---|---|
| Tema: | Potrošništvo |
| Naslov: | Vloga potrošnje v našem vsakdanjem življenju |
| Besedilna vrsta: | Odprto pismo |
| Obseg: | 360 – 440 |
| Pojasnila k situacijskemu kontekstu: | Povod: Odbor šolske skupnosti predlaga uvedbo predmeta Potrošniško izobraževanje in trajnostna vzgoja.<br>Naslovnik: Predstavniki Deželnega šolskega sveta |
| Izpolnitev naloge glede vsebine: | |
| Funkcije besedila / Pisna dejanja, ki naj bodo izpolnjena s posebnim ozirom na besedilno vrsto: | informiranje, argumentiranje, apeliranje |
| Pomembno jedrno sporočilo (pomembna jedrna sporočila) / posamezna sporočila priloženega besedila: | Potrošniško izobraževanje in trajnostna vzgoja bi morala postati del šolskega programa. |
| Možnosti za delovno nalogo 1:<br>Povzemite ... | • Planet Zemlja s svojo raznoliko je v čedalje večji nevarnosti: izginjanje raznovrstnosti življenja in tudi stvari, ki so nam povsem samoumevne (čista voda, svež zrak, dobra hrana …).<br>• Raznovrstnost živih bitij izgubljamo tudi povsod po Evropi: ogroženih je 42 % sesalcev in ptic, 45 % plazilcev in metuljev, 30 % dvoživk, 800 vrst rastlin.<br>• Vzroki za izgubo biotske raznovrstnosti: podnebne spremembe, uničevanje naravnega življenjskega okolja zaradi intenzivnega kmetovanja in gradnje, onesnaževanja in pretiranega izkoriščanja gozdov, oceanov, rek, jezer in prsti.<br>• Podnebne spremembe: v zadnjih sto letih se je povprečna temperatura zraka na zemeljski površini dvignila za 0,74° C → povzročitelji »učinka tople grede«: prevozni sistemi, elektrarne, tovarne, kmetijstvo …<br>• Posledice podnebnih sprememb: polarni ledeni kapi se topita, dviguje se morska gladina, pojavljajo se ekstremne vremenske razmere – viharji, poplave, suše in vročinski valovi, živali in rastline izumirajo.<br>• Nasveti za učinkovito rabo energije: varčne žarnice, ugašajmo luči, varčujmo s toplo vodo, pokrijmo lonec med kuhanjem, manj časa uporabljajmo računalnik, glejmo manj televizije, izklapljajmo naprave, reciklirajmo in zmanjšajmo količino odpadkov, uporabljajmo javni prevoz, kolesarimo in hodimo … |



öffentliches Dokument

| | |
|---|---|
| Možnosti za<br>delovno nalogo 2:<br>Razložite … | Možnosti:<br>• razvijanje zavesti in občutljivosti za okolje in okoljske probleme;<br>• razvijanje občutka za lepo v okolju, občudovanje in spoštovanje žive in nežive narave in želje po ohranjanju okoljskih vrednot;<br>• ob konkretnih problemih si razjasnimo lastna stališča in vrednote ter spoznamo in razumemo stališča drugih do okoljskih vprašanj<br>• … |
| Možnosti za<br>delovno nalogo 3:<br>Oblikujte predloge … | Pričakuje se predvsem individualna obdelava teme, samostojno in prepričljivo podani predlogi, kako pri pouku privzgojiti odgovornost za lastno prihodnost, prihodnost naslednje generacije in za prihodnost Zemlje.<br><br>Nekaj konkretnih možnosti:<br><br>• Ozaveščanje učencev o konkretnih svetovnih okoljskih problemih in preko tega o pomenu za okoljsko skrb.<br>• Vzpodbujanje za majhne spremembe vsakodnevnih rutin (ločevanje odpadkov, vrečka za večkratno uporabo, poraba vode …).<br>• Priprava okoljskih projektov v šoli, organizacija okroglih miz, debatnih srečanj, usmerjenih v okoljsko ozaveščanje, eko-šola …<br>• … |
| Možnosti za<br>delovno nalogo 4:<br>Pozivajte … | Pričakuje se samostojno, čim bolj prepričljivo in argumentirano pozivanje predstavnikov Deželnega šolskega sveta, naj uvede predmet Potrošniško izobraževanje in trajnostna vzgoja oz. okrepi okoljsko izobraževanje. |



öffentliches Dokument

| | |
|---|---|
| Tema: | Potrošništvo |
| Naslov: | Mladina in potrošništvo |
| Besedilna vrsta: | Govor |
| Obseg: | 360 – 440 |
| Pojasnila k situacijskemu kontekstu: | Povod: Sodelovanje na šolskem govorniškem natečaju<br>Naslovniki: Poslušalke in poslušalci šolskega govorniškega natečaja na temo Mladina in potrošništvo ter bralci šolskega spletnega časopisa, kjer bo govor objavljen. |
| Izpolnitev naloge glede vsebine: | |
| Funkcije besedila / Pisna dejanja, ki naj bodo izpolnjena s posebnim ozirom na besedilno vrsto: | informiranje, analiziranje, apeliranje |
| Pomembno jedrno sporočilo (pomembna jedrna sporočila) / posamezna sporočila priloženega besedila: | Sodobni človek je v potrošniški družbi podvržen okoliščinam, ki se jim je težko upreti. |
| Možnosti za delovno nalogo 1:<br>Imenujte … | Tema: Ljudje in potrošništvo<br><br>Namen govora (primer):<br>• Opozoriti, da je potrošništvo eden od tistih pojavov, ko človek ne loči med razumom in čutnostjo, ampak deluje proti svoji lastni naravi.<br>• Opozoriti, da potrošništvo prinaša odtujitev od lastnega jaza, od svoje čutnosti ali duše.<br>• Opozoriti, da zgolj zavedanje, kaj je prav in kaj narobe, na teoretskem nivoju ne bo prineslo sprememb. V praksi bi se morali upreti okoliščinam in se ne podrejati sistemu … |
| Možnosti za delovno nalogo 2:<br>Analizirajte … | Dejavniki, ki vplivajo na nakupno vedenje sodobnega človeka:<br><br>• izgubljeni posamezniki idealna tarča za trgovce;<br>• podlegli pritisku družbe in se prilagodili;<br>• odtujeni od svojega pravega jaza;<br>• obsedeni s tem, kaj lahko kupimo;<br>• ljubezen do vsega, kar je novo (novofilija), je pripeljala do tega, da ne cenimo več starih in dobro ohranjenih stvari, ampak si želimo novih in bleščečih;<br>• izdelki za enkratno uporabo ponujajo bližnjice in olajšajo življenje;<br>• namesto kupovanja izdelkov po kriteriju kvalitete jih kupujemo po kriteriju kvantitete;<br>• kot potrošniki delujemo kot roboti;<br>• … |



öffentliches Dokument

| | |
|---|---|
| Možnosti za<br>delovno nalogo 3:<br>Pozovite … | Pričakuje se predvsem **individualna** obdelava teme, v apelu naj bi konkretno in prepričljivo pozvali mlade, naj kritično razmišljajo o svojih nakupovalnih navadah in se trudijo s svojimi odločitvami in dejanji prispevati k ravnanju, ki se zaveda odgovornosti do družbe in okolja. |



öffentliches Dokument

Tema 3 / Naloga 1

| | |
|---|---|
| **Tema:** | Šport in prosti čas |
| **Naslov:** | Šport in zdravje |
| **Besedilna vrsta:** | Razprava |
| **Obseg:** | 450–550 |
| **Pojasnila k situacijskemu kontekstu:** | Povod: Razprava v športnem časopisu ob mednarodnem dnevu športa<br>Naslovnik: Bralke/bralci revije *Šport* |
| Izpolnitev naloge glede vsebine: | |
| Funkcije besedila / Pisna dejanja, ki naj bodo izpolnjena s posebnim ozirom na besedilno vrsto: | informiranje, komentiranje, argumentiranje |
| Pomembno jedrno sporočilo (pomembna jedrna sporočila) / posamezna sporočila priloženega besedila: | Gibanje je zdravo, skrajnosti pa se lahko sprevržejo v nasprotje dobrobiti športa. |
| Možnosti za delovno nalogo 1:<br>**Povzemite …** | Zdravstveni delavci opažajo naraščanje števila tistih, ki zaradi pomanjkanja športnih aktivnosti na različne načine škodujejo svojemu zdravju. Problem so tudi zavzeti športniki in rekreativci, ki v športu pretiravajo.<br><br>Pozitivne plati gibanja: gradnja kosti, gibljivi sklepi, večja mišična zmogljivost, nadzor telesne teže, lepša drža, učinkovitejše delovanje srca in pljuč …<br><br>Skrajnosti v športu:<br><br>• pretiravanja in preseganja lastne zmogljivosti zaradi izboljšanja telesne pripravljenosti (različne težave in poškodbe, ki se pojavljajo, si nekateri razlagajo celo kot dokaz, da so res dobro trenirali),<br>• ukvarjanje s športom zaradi lepše postave,<br>• vrhunski šport – skrbno načrtovano in sponzorsko podprto uničevanje pri živem telesu.<br><br>Zakon o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju, ki predvideva, da bo 60 odstotkov stroškov zdravljenja športnih poškodb vsak plačal iz svojega žepa – kaže na to, da država hoče ustaviti take, ki v imenu zdravja počnejo neumnosti. |



öffentliches Dokument

| | |
|---|---|
| Možnosti za<br>delovno nalogo 2:<br>Pojasnite … | Nekaj predlogov za razmišljanja:<br><br>1. duševno zdravje:<br>ukvarjanje s športom človeka duševno sprošča in pomirja, zabava in aktivira, pozitivno vpliva na samopodobo in občutek lastne vrednosti, vpliva na boljši spanec, zdravi depresijo, agresivnost …<br><br>2. telesno zdravje:<br>gradnja kosti, gibljivi sklepi, večja mišična zmogljivost, nadzor telesne teže, lepša drža, učinkovitejše delovanje srca in pljuč |
| Možnosti za<br>delovno nalogo 3:<br>Komentirajte … | Pričakuje se predvsem **individualna** obdelava teme in prepričljivo komentiranje naslova.<br><br>Komentar naj bi šel v smer: šport v zdravih mejah zdravju koristi, nekateri pa v imenu zdravja počnejo neumnosti. Noben šport ni tvegan sam po sebi, dostikrat je tvegano obnašanje ljudi. |
| Možnosti za<br>delovno nalogo 4:<br>Zavzemite stališče … | Pričakuje se predvsem **individualna** obdelava teme ter prepričljivo zavzeto stališče do vrhunskega športa. |



öffentliches Dokument

| | |
|---|---|
| **Tema:** | Šport in prosti čas |
| **Naslov:** | Prosti čas |
| **Besedilna vrsta:** | Pismo bralke/bralca |
| **Obseg:** | 270–330 |
| **Pojasnila k situacijskemu kontekstu:** | Povod: Odločitev, da za koroški tednik napišete, kako mladina preživlja svoj prosti čas<br>Naslovnik: Bralke/bralci koroškega tednika |
| Izpolnitev naloge glede vsebine: | |
| Funkcije besedila / Pisna dejanja, ki naj bodo izpolnjena s posebnim ozirom na besedilno vrsto: | informiranje, primerjanje, argumentiranje |
| Pomembno jedrno sporočilo (pomembna jedrna sporočila) / posamezna sporočila priloženega besedila: | Mladi svoj prosti čas izkoriščajo na različne načine. Pomembno je, da jim tudi okolje zagotovi dovolj možnosti za koristno preživljanje prostega časa. |
| Možnosti za delovno nalogo 1:<br>**Obnovite …** | Mladi se delijo v več skupin: poulični (ulica, šport in druženje), kulturniki (kulturne prireditve, branje, klubi, društva), kofetkarji, športniki, alternativci (velikokrat delajo kot prostovoljci).<br><br>Ideje, kako bi se v mestih lahko čim bolje poskrbelo za prosti čas mladih: urejen javni prevoz, več kolesarskih stez, klopi in parkov, športnih igrišč in dvoran, zabave in diskoteke, javno dogajanje, kulturne dejavnosti, mladinski centri …<br><br>Razlike v prostem času med mladimi glede na socialno okolje, iz katerega izhajajo:<br><br>• mladi v urbanih četrtih: manj možnosti za dejavno udeležbo v družbi in sooblikovanje lokalne skupnosti, depriviligiranost in diskriminacija<br>• mladi v socialno šibkejših soseskah: revščina, marginalizacija, socialna izključenost, nezaposlenost, nasilje, zloraba drog in kriminal – mladi se težko vključijo v prostočasne ponudbe, ki zahtevajo denarni vložek v pripomočke |
| Možnosti za delovno nalogo 2:<br>**Primerjajte …** | Pričakuje se predvsem individualna obdelava teme in predstavitev lastne izkušnje preživljanja prostega časa mladih. |



öffentliches Dokument

| | |
|---|---|
| Možnosti za<br>delovno nalogo 3:<br>Kritično analizirajte … | Pričakuje se predvsem **individualna** obdelava teme, **samostojno** in prepričljivo analiziranje prostočasne ponudbe v okolici ter navedba predlogov za izboljšavo.<br><br>Primer predlogov za izboljšavo:<br><br>• več organiziranih prostočasnih aktivnosti,<br>• urejen javni prevoz,<br>• več kolesarskih stez,<br>• več športne infrastrukture,<br>• več kulturne ponudbe,<br>• mladinski centri,<br>• … |



öffentliches Dokument